

[Miljøministeren]

kan jeg helt bekræfte. Det er rigtigt, at der er udlagt et endda meget stort areal til byformål, som der sandsynligvis ikke bliver behov for inden for de næste 20 år. Der skulle ikke være noget i vejen for, at man kan inddrage disse områder.

Hr. Erik Holst var inde på, hvad vi konkret vil gøre, hvis det viser sig, at man ikke tager hensyn. Jeg har antydnet det over for fru Margrete Auken. Nu nævner hr. Erik Holst, at der også var den mulighed at give retningslinjer om kolonihaver i et landsplandirektiv. Jeg håber ikke, der bliver brug for det, men vi er åbne over for at sikre, at kolonihavespørgsmålet bliver behandlet, som det er ønsket fra folketingets side.

Erik Holst (S):

Jeg mærker mere og mere, at miljøministerens hjerte banker varmt for sagen, men at det kniber med at finde veje til konkret at vurdere mulighederne. Derfor vil jeg da her ved første behandling foreslå ministeren, at man ser nærmere både på det store udækkede behov, der findes i Københavns og Frederiksberg kommuner, og på den mulighed, statens jordlovsudvalg har for at fortsætte sine opkøb af jord til kolonihaveformål på grundlag af en af hovedstadsrådet udarbejdet samlet plan. Jeg refererer her direkte fra en pressemeddelelse fra planstyrelsen den 3. september 1979, så det er ikke noget, der ligger ministeriet uendelig fjern.

I samme udmærkede pressemeddelelse står der, at det kan være nødvendigt at forøge bevillingerne til statens jordlovsudvalgs virksomhed, eller man kunne gøre det, at man beder udvalget om ikke at sælge den jord, det får fat i.

Endelig har miljøministeren en ualmindelig dejlig lov, som der måske nok kunne fyldest noget mere i, og som vi – bl.a. kan jeg huske på radikal foranledning – prøvede under finanslovdebatten at få fyldt lidt mere i, nemlig loven om erhvervelse af fast ejendom til fritidsformål, det, vi kalder arealerhvervelse.

Der skulle altså være muligheder nok for at finde en vej, hvis vi alle sammen er enige om det, uden at vi direkte trækker noget ned over hovedet på kommunerne generelt, og uden at vi fratager kommunerne indtrykket af, at det er deres eget ansvar. Jeg er meget

indforstået med fru Hanne Severinsens ønske om, at vi ikke skal tvinge kommunerne. Det tilfælde, jeg omtalte lige før, hvor en tidligere minister måtte tvinge Herlev kommune, gæfter jeg på og håber jeg på var en undtagelse, men lad det hele tiden svæve over vandene også i fremtiden, hr. minister. Hvis kommunerne synes, det kniber lidt med at få realiseret de mange gode intentioner, som folketinget har, må ministeren være villig til at kalde ind og afgøre tingene ud fra miljøhensyn, ud fra overordnede hensyn, ud fra landsplanhensyn og navnlig ud fra de gode ønsker, som ministeren og alle ordførerne har om kolonihaver til det trængende folk.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 94:

Forslag til folketingsbeslutning om reform af Statens Uddannelsesstøtte (SU).

Af Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Alice Faber (SF).
(Fremsat 8/2 85).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

SF og VS foreslår i lighed med sidste år, at uddannelsesstøtten skal ydes til alle over 16 år, og det skal ske udelukkende i form af stipendier og statslån, som er rentefrie i studietiden og derefter lavt forrentede, statsgaranti for studielån i banker og sparekasser afskaffes, alle støttesatser forøges, forældre-

[Undervisningsministeren]

afhængigheden afskaffes, og stipendier og statslån ydes alene afhængigt af ansøgers egne økonomiske forhold, aftrapningen efter egenindtægt begrænses, kort sagt – hvis jeg må citere Kingo: »Min sjæl, hvad vil du mer?«

Statens Uddannelsesstøtte har ikke foretaget egentlige beregninger over forslaget, men man mener ud fra tidligere foretagne skøn, at beslutningsforslaget i støtteåret 1985–86 i forhold til gældende lov vil betyde merudgifter til stipendier på ca. 5 mia kr. og til statslån på ca. 2 mia kr. Ordningen skal efter forslaget træde i kraft den 1. august 1985. Det kan jeg meddele er totalt uigennemførligt alene af administrative grunde.

Forslagsstillerne anfører i bemærkningerne, at indførelsen af de rentelettede statslån ikke har forbedret situationen for de studerende; de studerende tør ikke tage disse lån, og det begrundes med en påstand om, at kun 25 pct. af de studerende benytter statslånene. Det er ikke rigtigt. Sammenlignet med sidste år er der i år sket en stigning i antallet af tildelte stipendier med 2 pct., medens antallet af tildelte statslån er steget med 8 pct., således at nu 45 pct. – altså ikke 25 pct. – af de studerende, som søger stipendium, nu også søger statslån. Derimod er der sket et fald i de forkætrede statsgarantier, og det kan man vel kun hilse med glæde.

Regeringen vil ikke bestride, at det er tiltrængt med en reform af uddannelsesstøtten. Reglerne er indviklede, de er svære at administrere, og de er svære at gennemskue for de uddannelsessøgende. Vi må have et mere enkelt system, som tilskynder de unge til at gå i gang med en uddannelse så tidligt som muligt, og som tilskynder dem til at effektivisere deres studier, så vi kommer væk fra de lange studietider. Der er altså nok at tage fat på. Knud Larsen-udvalget har som et led i sin rapport nævnt disse ting om uddannelsesstøtten, og jeg kan love, at regeringen tager tråden op. Vi arbejder med det i øjeblikket og vil vende tilbage til sagen i næste folketingssamling.

Erling Olsen (S):

Ud over at henvise til, hvad mit partis ordfører sagde ved sidste samlings behandling af dette forslag, vil jeg understrege, at problemet vedrørende uddannelsesstøtten

presser sig mere og mere på både for de mennesker, der er under uddannelse, og som har svært ved at leve af og med den nuværende form for uddannelsesstøtte, og også, og måske navnlig for de mennesker, der efterhånden har fået en meget stor gæld, og for hvem den nuværende gældssaneringsordning ikke er tilstrækkelig.

Jeg tror imidlertid, vi må sige, at man må prøve at nærme sig problemerne fra helt nye vinkler, og vi arbejder ligesom regeringen med disse problemer i socialdemokratiet. Vi vil allerede i dette forår fremsætte forslag om en omlægning af Statens Uddannelsesstøtte til et nyt system, men jeg vil gerne udtrykke sympati for de tanker og de holdninger, der ligger i det forslag, som er fremsat, og understrege nødvendigheden af, at der sker noget på området.

Merete Aarup (KF):

Genfremsættelsen af SFs og VS' beslutningsforslag til en reform af Statens Uddannelsesstøtte vil det konservative folkeparti afvise, som vi har gjort det ved de tidligere behandlinger.

Studieløn fra det 16. år må vi vende os imod, idet vi ønsker at værne om forældrenes ansvar for deres egne børn, til disse er fyldt 18 år. Vi må selvfølgelig også tage afstand fra en lang række af forslagsstillerne begrundelser i bemærkningerne, f.eks. at de uddannelsessøgende bliver ringere stillet på grund af rentefaldet, fordi skattefradraget dermed bliver mindre, når man påbegynder sin afdragsordning. Forslagsstillerne mener åbenbart, at det er en forringelse, at de kommende studerende kommer til at skylde mindre. Samtidig med at forslagsstillerne beklager, at unge uddannes til arbejdsløshed med stor studiegæld, tager de afstand fra adgangsbegrænsning på de områder, som fører til arbejdsløshed – og sådan kunne man fortsætte.

Fra konservativ side erkender vi, at de studerendes forhold trænger til at blive forbedret, og principielt går vi ligesom forslagsstillerne ind for, at økonomisk forældreafhængighed bør fjernes ved det 18. år, for dermed kan studiestøtten måske gives efter retfærdige og ensartede kriterier.

Vi ønsker en studiestøtteordning, der betyder, at det fortsat kan betale sig at opnå en

[Merete Aarup]

vis egenindtægt, og tankerne i Knud Larsen-rapporten om muligheden for stipendier i de første 3-4 år af en videregående uddannelse har absolut gruppens sympati, fordi vi ønsker, at de unge skal i gang med en uddannelse i stedet for at skulle leve efter ungdomscirkulæret, som jo er bedre end studiestøtten.

Vi ser derfor gerne, at der i en kommende uddannelsesreform, hvori uddannelsesstøtte må indgå, tages skridt til, at aldersgrænsen for forældreafhængigheden sænkes, f.eks. til 20 år. I øjeblikket er det svært for de unge, der ikke kan få SU, før de bliver 22 år – det er jo de færreste, der kan få, jeg vil kalde det FU, forældreunderstøttelse – men er henvist til lån eller erhvervsarbejde. Det vil da være langt bedre, hvis de unge, især i de første år, kan koncentrere sig om uddannelsen og kun behøver at have erhvervsarbejde i mindre omfang, hvorved de får bedre mulighed for at gennemføre studierne inden for den normerede studietid.

Fra konservativ side ønsker vi altså en studiestøtteordning, men jeg vil gerne understrege, at det skal være en ordning, der kan passes ind i samfundsøkonomien, og som det er muligt at gennemføre inden for de økonomiske rammer, der er lagt. Vi ønsker ikke at efterlade de unge med både en stor studiegæld og en stor statsgæld.

Vi afviser VS' og SFs forslag og venter på et udspil fra undervisningsministeren, og så håber vi på, at vi kan få en løsning vedrørende studiestøtten til de unge mennesker.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Det er fru Merete Aarup, jeg gerne vil stille et spørgsmål til.

Fru Merete Aarup var inde på, at det er vigtigt, at forældrene værner om deres egne børn. I vores forslag er vi inde på, at de studerende ikke har barselorlov, og at de derved er i en situation, hvor de har svært ved at passe deres børn. Jeg vil gerne høre de konservatives mening om dette, for det er jo noget, pressen beskæftiger sig meget med: de dårlige vilkår, vi giver småbørnsforældre.

Jeg kunne også godt tænke mig at høre, hvordan fru Hanne Severinsen stiller sig til at give de studerende bedre vilkår, når de får

børn i studietiden. De har jo netop den alder, hvori de fleste får deres børn.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

»Min sjæl, hvad vil du mer?«, sagde undervisningsministeren, da han citerede Kingo. Jeg tænkte på: min sjæl, vil du overhovedet noget? Under debatten om gældssanereringen sagde undervisningsministeren, at han ikke ville lade nogen chance gå fra sig for at præsentere en reform i løbet af året. I AC-Debat nr. 2 siger han: vi har godt nok brug for en reform, men hvorvidt der kan afsættes flere penge og i givet fald hvor mange, kan jeg ikke udtale mig om på nuværende tidspunkt. Så vil jeg spørge undervisningsministeren: bliver det bare en omlægning af studiestøtten, der ikke må koste mere?

Det samme vil jeg spørge de konservative om, der også ventede på et udspil: er det et udspil af den art, altså et udgiftsneutralt udspil, man venter?

(Kort bemærkning).

Merete Aarup (KF):

Jeg vil blot sige til fru Alice Faber, at jeg ikke mener, vi i dag diskuterer barselorlov og lov om social bistand, hvorunder netop disse ting hører, og da vi ikke har socialministeren til stede i folketinget, må dette spørgsmål tages op på et andet tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Vi har nævnt i vores bemærkninger, at det er et relevant problem, og vi har taget det op, fordi vi finder det rimeligt, at man i studietiden tog hensyn til dem, der får børn. Det er altså noget, der er nævnt, og derfor synes jeg, det var rimeligt, om man havde gjort sig sine overvejelser over det.

Hanne Severinsen (V):

I forlængelse af, hvad undervisningsministeren sagde, er det selvfølgelig meget interessant her at få præsenteret en samlet ønskeliste. Man kunne næsten fristes til at spørge VS og SF, om man nu har husket at få det hele med. Det var jo ærgerligt, når man nu præsenterer en pose godter, hvis man ikke

[Hanne Severinsen]

havde fået alt det med, som man kunne forestille sig var krav rundt omkring.

I hvert fald synes jeg, man har husket det temmelig godt i betragtning af, at undervisningsministeriet løseligt har fundet ud af, at det ville betyde merudgifter til stipendier på ca. 5 mia kr. og til statslån på ca. 2 mia kr. Det er faktisk en temmelig stor mundfuld, hvad den konservative ordfører også var inde på. Så kan vi måske undgå lidt studielån, men vi kan til gengæld få en ordentlig statsgæld at betale tilbage, og der er trods alt mange af de unge, der skal være med til det.

Det er rigtigt, at man i regeringen overvejer en forenkling af hele uddannelsesstøtteområdet, men det er også rigtigt, at man naturligvis bliver nødt til at se på, om det kan gøres inden for de eksisterende rammer. Det vil sige, at det først og fremmest er et spørgsmål om at finde en form for støtteharmonisering for de unge, sådan at mange unge ikke står i den valgsituation, at hvis de vil foretage sig noget fornuftigt, dygtiggøre sig, så er det dyrt, og de kommer til at gældsætte sig, mens de, hvis de ikke rigtig foretager sig noget, kan henvende sig i de andre systemer, vi har. Det er det for mange unge svært at se fornuften i, og det er selvfølgelig noget, vi skal kigge nærmere på.

Jeg vil sige til SF og VS, at det kunne jo være, at man ind imellem godt kunne lave reformer, uden at det nødvendigvis kostede penge. Der er jo også spørgsmålet om omprioritering.

Fru Alice Faber ville godt have et svar på spørgsmålet om småbørnsforældre, der er under uddannelse. Det er klart, at det også er et problem, men jeg synes ligesom den konservative ordfører, at det må være noget, vi taler om i forbindelse med socialministerens forslag, der ligger i socialudvalget. Jeg synes ikke, man skal blande alt muligt ind i det. Det kan man kun gøre, hvis man – som forslagsstillerne – ønsker at komme med en godtepose og fortælle om alle de gode ting, man gerne vil gøre nu, hvor man jo er så dejlig uforpligtet og ikke skal skaffe pengene noget sted fra.

Alice Faber (SF):

Regeringens politik over for uddannelsessøgende er og har været at forringe de vilkår, der gives til at gennemføre studierne. Der er

proppet flere stole ind på uddannelsesinstitutionerne, så de studerende sidder på gulvene, på varmeapparater, i overfyldte lokaler med manglende apparatur. Klasseundervisning er ændret til forelæsninger, selv om uddannelsen er indrettet til klasseundervisning. Lærerne er pressede, dels fordi deres arbejdsvilkår ændres dag for dag, uden at de spørges til råds, dels fordi de på grund af hovedløse nedskæringer hele tiden er bange for at ryge ind i arbejdsløhedskøen.

Det præger den undervisning, der gives, og det betyder naturligvis, at den uddannelse, de uddannelsessøgende får, er af dårligere kvalitet. Det betyder igen, at de, der er mindst uddannelsesvante, ikke tør blive ved, og det er igen arbejderbørn.

Det er en forkert og en asocial politik. Selv om ministeren påstår, at han tager sine initiativer for at nedsætte ungdomsarbejdsløsheden, er det en forkert måde at gøre det på. Øget social skævhed i rekrutteringen er noget, der bekymrer os meget. Vi går ind for lige muligheder for at studere. At det er blevet sværere for unge fra arbejderhjem at komme i gang, viser undersøgelserne. Jeg vil tro, at de skæve rekrutteringstal bekymrer flere partier herinde. Hvordan ændrer vi dem? Jeg vil gerne have et bud fra forskellige partier på det.

Erhvervsarbejde blandt studerende er et problem i sig selv, fordi det tager arbejde fra andre, som også har behov for det. De studerende tager løseligt anslået 35.000–40.000 fuldtidsjob, og derved bruger de længere tid på studierne, og mange falder fra, specielt dem fra arbejderhjem og dem, der har familieforpligtelser, og det er specielt kvinderne.

Der er mange gode grunde til at sanere studiestøtten. Derfor har vi sammen med VS genfremsat vores forslag til uddannelsesreform. Vi mener, at behovet for en gennemgribende reform er så påtrængende, at vi bliver nødt til at presse på. De store ord tæller ikke rigtig. Vi ønsker, at der på længere sigt udelukkende ydes støtte i form af stipendier, men da vi ved, at dette ikke er gennemførligt lige nu, foreslår vi to støtteformer, nemlig stipendier og statslån, som er rentefrie i studietiden og lavt forrentede efter endt studium. For unge under 18 år er der kun mulighed for stipendier. Beløbene dækker minimumsomkostningerne, og der er ingen begrænsninger på grund af forældreindtægt

[Alice Faber]

osv. Men støtten skal naturligvis reguleres løbende.

Der skal også være mulighed for, at studerende kan bruge det sociale hjælpeapparat. Der er utrolig mange, der i de senere år er kommet i klemme. Studerende er, som jeg nævnte før, i den alder, hvor man får børn, og vi er af den overbevisning, at de må have bedre vilkår. Faderen såvel som moderen må have barselorlov med fuld støtte via det øvrige støttesystem. Vi fik lukket et hul i loven – eller får det forhåbentlig – og giver nyuddannede barselorlov med støtte.

Hvis man mener, at der skal gøres noget for børnefamilierne, må dette være et oplagt område at gøre noget på, og der må også tages højde for barnet, når der tildeles studiestøtte. Børnetilskuddene har aldrig prætenderet at skulle dække alle udgifter ved at have børn. Vi er meget spændte på, hvornår de konservatives og venstres tilbud til småbørnsforældrene, som bliver fremdraget i forskellige aviser, kommer, og hvorledes de kommer. Her er der en gruppe, der føder mange børn, men mulighederne for støtte til de forældre er utrolig ringe.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det er et spørgsmål til fru Hanne Severinsen. Fru Hanne Severinsen spurgte: har VS da overhovedet ikke fantasi til at forestille sig, at reformer kan lade sig gøre, uden at det koster penge, og at det kan være inden for de eksisterende og givne rammer? Ja men vi har da megen fantasi til at forestille os, at sådan kunne det være, hvis der var penge nok. Men sådan som det er i øjeblikket, er studiestøtten så elendig, at der ikke inden for de rammer kan skabes en studiereform, som er anstændig.

Ole Vig Jensen (RV):

Mit partis ordfører kan ikke være til stede under behandlingen af denne sag og heller ikke under de to næste sager.

Jeg skal derfor på det radikale venstres vegne sige, at der jo her er tale om genfremstillinger, hvor der ikke er meget nyt under solen, hvor forslagsstillerne ikke har gjort sig megen umage for at konstruere forslag, der måske i modsætning til tidligere kunne have

samlet et flertal. Jeg skal henvise til, hvad vi har sagt ved de tidligere lejligheder.

Det radikale venstre kan ikke støtte det foreliggende forslag, og så vidt vi kan se, drejer det sig i virkeligheden mere om unges levevilkår generelt end om egentlig uddannelsesstøtte.

I det radikale venstre håber vi, at der snart kan nås til bred enighed om en uddannelsesstøttereform, således at alle unge sikres en uddannelse på lige økonomiske vilkår. Jeg har tidligere fra denne talerstol sagt, at vi er indstillet på, at en sådan reform skal gennemføres inden udgangen af 1985.

Må jeg om de to næste forslag sige, at her er der også tale om genfremstillinger. Vi vil ikke kunne støtte de foreliggende forslag og må henvise til, hvad vi har sagt tidligere.

Jeg skal afsluttende erindre om, at netop 1985 er det år, hvor vi gør den stærkeste indsats, både når det gælder fremskaffelse af praktikpladser, og når det gælder om at sikre de økonomiske forhold for unge under uddannelse.

Steffensen (KrF):

Jeg skal indledningsvis sige, at jeg også taler på CDs vegne, idet CDs ordfører ikke kan være til stede her i salen ved behandlingen af dette forslag, ej heller ved de næste to forslag, hvad jeg heller ikke kan.

Jeg vil tage det under ét og sige, at kristeligt folkeparti ikke kan støtte forslagene. Der er naturligvis mange gode intentioner i det forslag, vi her behandler, og der er mange gode ønsker, så man kunne have lyst til at sige, at det var rart, hvis vi kunne gennemføre dem alle sammen under ét, men det ved vi jo ikke er muligt.

Med hensyn til det forslag, vi nu behandler, er det positivt, at ministeren bemærkede, at han vil komme med et udspil om uddannelsesstøtten i løbet af næste samling. Det ser vi frem til, og vi vil vente med vor stillingtagen til, hvordan vi skal klare disse problemer, til det forslag foreligger.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg må advare imod at gå ret langt uden for det punkt på dagsordenen, vi behandler.

Pia Kjærsgaard (FP):

[Pia Kjærsgaard]

Dette forslag fra VS og SF, der har til hensigt at forøge uddannelsesstøtten og dermed påfører staten forøgede udgifter, kan fremskridtspartiet naturligvis ikke støtte. Landets økonomiske situation er ikke særlig god, og vi mener derfor, det vil være uanstændigt at poste flere penge i uddannelsesstøtten. Vi vil heller ikke være med til at gøre lånene rentefrie i studietiden og derefter lavt forrentede. Vi mener, at den ordning, der allerede er, med de nuværende størrelser, de rentelette statslån samt andre økonomiske goder, er alt for dyr for staten. Vi så gerne, modsat SF og VS, at stipendierne blev afskaffet, men sådan er der jo så meget.

Der er ting i dette forslag, forslagsstillerne måske vil forklare fremskridtspartiet, selv om vi ikke går ind for forslaget.

Der står f.eks. i forslaget i punkt 2, at uddannelsesstøtteperioden kan forlænges i visse tilfælde, og forslagsstillerne nævner bl.a. studiemæssige forhold. Jeg vil gerne spørge: hvad er det for studiemæssige forhold, man tænker på? Jeg har bemærket, at man også nævner studenteraktivitetsmæssige forhold, så det kan ikke være det.

I punkt 6 vil forslagsstillerne have tilbagebetaling afskaffet i arbejdsløshedsperioder eller perioder, hvor indkomsten af andre grunde ligger under den maksimale dagpengesats. Hvor mange tror forslagsstillerne det vil ramme, hvor store beløb taler vi om, og hvor lang skal perioden være?

Samtidig kan vi måske få oplyst, om statslånene tænkes afdraget gennem arbejdsløshed. Det er vel noget, forslagsstillerne har taget stilling til og undersøgt, når man ser, hvilke andre oplysninger de er i stand til at give i forslagets generelle bemærkninger. Jeg tænker på oplysningerne om antal personer, der skylder penge, beløbsstørrelser og månedlige ydelser.

Modsat forslagsstillerne er fremskridtspartiet godt tilfreds med, at tendensen til at tage lån er mindre, så staten ikke skal indfri så mange lån som hidtil. Vi taler om et samlet beløb, der ligger nær 1 mia kr. i 1984.

Trods mange beløbsangivelser i bemærkningerne til forslaget har forslagsstillerne ikke sat beløb på deres beslutningsforslag. Det vil koste mange millioner kroner – måske netop derfor mangler disse oplysninger.

Det er jo ikke, fordi jeg kan sige tak til ret mange, men jeg skal da give socialdemokratiet en spæd tak. Det var positivt sidste gang, og da ordføreren sagde, at bemærkningerne fra sidste gang stadig gjaldt, så må jeg jo sige tak en lille smule.

Det er næsten med studiestøtten som med vejret: alle taler om den, men der er ikke rigtig nogen, der gør noget ved den. Nu sagde undervisningsministeren godt nok, at man planlægger i næste samling at komme med et reformforslag, men det står stadig væk ikke klart, om det må koste noget eller det bare er en omfordeling inden for de ressourcer, vi har i dag, hvad fru Hanne Severinsen var inde på.

Ifølge fru Hanne Severinsen skulle det kun være en forenkling inden for de eksisterende rammer. Det vil selvfølgelig betyde, at nogle vil få noget mere, men så sandelig også, at mange vil få meget mindre. Så er det, jeg vil spørge: hvordan skal den forenkling ske? Nu er det så moderne at snakke om EDB. Er det dem, der studerer EDB, der skal have en højere studiestøtte, og alle dem, der studerer humanistiske fag, der ikke skal have nogen? Sådan kunne man godt komme til at tænke, når man hører fru Hanne Severinsens ord. Det kunne jeg godt tænke mig at få noget mere at vide om.

Jeg kunne også godt tænke mig, at undervisningsministeren uddybede, hvad han mener reformen skal indeholde. I dag kan man kun få 39.900 kr. i alt med stipendier, statslån og statsgaranterede banklån, hvis man er over 22 år, og af de tre støtteformer kan man ikke kalde de statsgaranterede banklån for en støtte.

Det står uimodsagt, at man ikke kan leve af SU, og derfor må de studerende trylle penge frem på en anden måde. Det kan de kun gøre ved erhvervsarbejde samt ved dyre banklån eller eventuelt en kombination heraf. Vi er faktisk nået så vidt i dag, at de studerende betaler mere i skat, end de får i uddannelsesstøtte. Vi ved også, at erhvervsarbejde forlænger studierne, og at det tager arbejdet fra andre grupper i samfundet. En undersøgelse på Odense universitet har vist, at 85 pct. har erhvervsarbejde, og for 70 pct.s vedkommende er det erhvervsarbejde hele året rundt. En københavnerundersøgelse peger i samme retning. Den siger, at omkring

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

[Elisabeth Bruun Olesen]

80 pct. har meget erhvervsarbejde og fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Det vil sige, at de studerende løseligt anslået beslægtet 35.000–40.000 fuldtidsjob. Samtidig med at det forlænger studietiderne, kolliderer det ofte med mulighederne for studenteraktiviteter og vanskeliggør, at der under studierne laves gruppearbejde. Samtidig kommer de studerende ind i en ond cirkel. De har meget erhvervsarbejde for at overleve økonomisk. Det forlænger deres studietid. Så er de ikke berettigede til at modtage SU; derfor må de have endnu mere erhvervsarbejde. Så bliver deres studietid endnu længere. Og sådan kan man blive ved.

De elendige økonomiske forhold gør også studenterne mere politisk disciplinerede. De arbejder mindre kritisk og mere målrettet og vælger studier og grene og emner efter beskæftigelsesprognoserne, anerkender bestående metoder og traditionelle teorier, hvad der ikke er specielt godt for en forskning og en uddannelse, der helst skulle være fremadrettet og præget af, at vi ikke lever i et statisk samfund.

I dag er det sådan, at færre tør springe ud i studiegæld, og undervisningsministeren har ret i, at omfanget af optagelse af de statsgaranterede banklån er faldet gennem de senere år. Det har det stigende kendskab til de store tilbagebetalingsproblemer medvirket til.

Statslånene har, som undervisningsministeren sagde, afløst de statsgaranterede banklån i relativt stort omfang, men det er vigtigt at bide mærke i, at det ikke forbedrer de studerendes rådighedsbeløb i uddannelsestiden. Statslånenes fordel viser sig efter uddannelsen. Det vil sige, at igen er der kun ét svar, og det er, at de studerende må have erhvervsarbejde for overhovedet at kunne overleve.

De dårlige økonomiske vilkår, fru Alice Faber var inde på, giver en meget skæv social rekruttering til uddannelsessystemet, hvor stadig færre arbejderbørn kommer ind. Vi har i forslaget denne gang lavet en ændring. Vi synes faktisk, at de langvarigt uddannede og de mellemuddannede, der følger regeringens ønske og giver sig i kast med en ny uddannelse, hvor regeringen siger at der er bedre fremtidsmuligheder, skal have den uddannelsesydelse, regeringen har foreslået i stedet for jobtilbud nr. 2. Vi mener, at de, der lydigt følger regeringens intentioner og ønsker,

skal fritages for studiegælden fra den første uddannelse. Det er jo ikke deres skyld, at der ikke mere er brug for dem, fordi staten har skåret ned på de områder, hvor de skulle have arbejdet.

Til sidst vil jeg sige nogle få ord om Knud Larsen-rapporten. Jeg ville have startet med at ironisere over, at vi stadig væk ikke har fået den, men det kan jeg ikke, idet den på et eller andet tidspunkt mellem kl. 9.30 og kl. 14.15 i dag er blevet lagt i vores bokse. Jeg tømte først min boks kl. 14.15, så det giver mig ikke mulighed for at studere den rapport til bunds og deltage i en kvalificeret debat om den. Jeg vil bare bebrejde undervisningsministeren, at vi først har fået den i dag, hvor vi havde haft god brug for de oplysninger, der står i den, til denne debat. Det har åbenbart ikke kunnet lade sig gøre, og derfor kan jeg heller ikke gå specielt kvalificeret i dybden.

Ifølge aviserne, som er det eneste, jeg kan henholde mig til, siger rapporten, at man skal kunne få en form for studieløn i 3–4 år på 38.000 kr., så vidt jeg har kunnet læse mig til. Det er selvfølgelig en forbedring i tal, men det eliminerer ikke erhvervsarbejdet, for man kan selvfølgelig ikke leve af 38.000 kr. om året. Folkepensionisten får ved siden af folkepensionen støtte i form af transporttilskud og varmetilskud. Det får de studerende ikke, og så har de studerende store omkostninger til lærebøger. Det må derfor være et minimumskrav, at de studerende ved siden af kan få lån, der er rentefrie i studietiden.

Sådan som finansieringen foreslås af Knud Larsen-udvalget, skal de studerende i de år, hvor de ikke kan få studiestøtte, stadig væk tage de rentetunge statsgaranterede banklån. Det betyder igen, at de må tage erhvervsarbejde, idet de ikke tør tage de banklån, fordi de kommer til at skylde for meget væk.

Jeg vil ikke gå ind i en længere debat her. Det er en forkert prioritering, at man kun får en løn på 38.000 kr. i 3–4 år, og at der derefter ikke kan gives noget. Det betyder, at man åbenbart vil lede alle hen i de mellemlange uddannelser, at folk ikke må tage de længerevarende uddannelser. Det kan jeg ikke gå ind i på en kvalificeret måde, fordi jeg ikke har haft lejlighed til at læse rapporten.

Konkluderende kan jeg sige, at jeg ser frem til socialdemokratiets forslag, som

[Elisabeth Bruun Olesen]

åbenbart har nogle nye vinkler på, hvordan man skal have støtte. Jeg vil gerne høre undervisningsministeren, hvad hans reform i næste samling antydningssvis handler om. Er det den model, der lægges op til af Knud Larsen-udvalget?

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Mange af fru Elisabeth Bruun Olesens spørgsmål vil hun få svar på den dag, forslaget kommer. Jeg vil ganske kort til noget af det, jeg blev spurgt om, sige, at når jeg taler om støtteharmonisering, så ser jeg det i et bredere perspektiv end kun spørgsmålet om uddannelsesstøtte. Jeg nævnte netop, at det for mange unge kan være svært at forstå, at vi i øjeblikket har et system, hvor man, hvis man ingenting foretager sig, kan få mere, end hvis man dygtiggør sig.

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg stillede en række spørgsmål, som jeg overhovedet ikke fik svar på. Jeg vil derfor spørge, om jeg kan få svar på det, jeg i hvert fald finder meget væsentligt i punkt 2, om, at uddannelsesstøtteperioden i visse tilfælde kan forlænges. Jeg vil godt høre, hvad det er for nogle tilfælde, man her tænker på.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Når der i punkt 2 står: »når studiemæssige, sociale eller studenteraktivitetsmæssige forhold forlænger studietiden«, dækker ordet »studiemæssige« eksempelvis de ændringer, undervisningsministeren måtte komme med, der besværliggør studierne, f.eks. ved at man sætter flere stole ind, f.eks. ved at man ændrer studierne. Det er ting af den art, vi snakker om.

Fru Hanne Severinsen siger, at støtteharmoniseringen skal ses i et bredere perspektiv, og at det er uforståeligt, at unge arbejdsløse kan få arbejdsløshedsunderstøttelse, medens de studerende kun kan få SU. Dertil vil jeg blot sige, at man ikke bare kan få arbejdsløshedsunderstøttelse, sådan som reglerne er i dag. For det første skal man have haft arbejde 5 uger for overhovedet at komme ind i en A-kasse. For det andet skal man have haft et halvt års arbejde, og for det tredje skal man

have været medlem i et år. Der er lige netop mange unge, der ikke kan opfylde de krav.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 104:

Forslag til folketingsbeslutning om genindførelse af løn i EFG-elevernes basisår.

Af Carsten Andersen (SF) m.fl.

(Fremsat 12/2 85).

Sammen med denne sag foretoges den under sidste punkt på dagsordenen opførte sag, nemlig:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 105:

Forslag til folketingsbeslutning om fremskaffelse af praktikpladser til EFG-lærlinge.

Af Carsten Andersen (SF) m.fl.

(Fremsat 12/2 85).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Der er tale om en genfremsættelse fra sidste år, og af samme grunde, som jeg anførte sidste år, kan regeringen ikke gå ind for forslaget. EFG-eleverne er under basisuddannelsen ligestillet med deres jævnaldrende i alle de andre uddannelser. De er således også underkastet de samme betingelser som alle andre unge under uddannelse, der henføres under Statens Uddannelsesstøtte.